

Sygn. akt VIII U 88/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Janina Kościelniak
Protokolant:	Kamila Niemczyk

po rozpoznaniu w dniu 30 kwietnia 2014 r. w Gliwicach

sprawy H. B. (B.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania H. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 19 grudnia 2013 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) SSO Janina Kościelniak

Sygn. akt. VIII U 88/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19.12.2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w niższym wieku w oparciu o art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), ponieważ nie udowodnił on, iż posiada 15 -letni okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, a jedynie 12 lat, 4 miesiące i 3 dni takiej pracy. Organ rentowy wyjaśnił, że nie zaliczył odwołującemu do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu od 1.12.1977 r. do 11.10.1987 r., a także okresu od 1.01.1988 r. do 4.04.1988 r., oraz od 1.05.1989 r. do 30.10.1989 r. z uwagi na fakt, że w w/w okresach, pełnił funkcję członka Spółdzielni Produkcyjnej w P., a tym samym nie był on zatrudniony na podstawie umowy o pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Od w/w decyzji odwołanie wniósł ubezpieczony. Skarżący zakwestionował fakt niezaliczenia do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia od 1.12.1977 r. do 11.10.1987 r., od 1.01.1988 r. do 4.04.1988 r., od 1.05.1989 r. do 30.10.1989 r. Zdaniem odwołującego w w/w okresach pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przez 8 godzin każdego dnia w godzinach od 7:00 do 15:00 jako spawacz, o czym świadczy świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 27.05.1998 r. oraz wiedza, którą w tym zakresie

dysponują świadkowie A. N. i H. D.. Ubezpieczony dodał nadto, że w wymienionych okresach zatrudnienia był traktowany jak pracownik, z wszystkimi tego konsekwencjami, tj. podlegał przełożonemu, podpisywał listę obecności, korzystał z przysługującego mu urlopu wypoczynkowego, był ubezpieczony, a także pobierał regularnie comiesięczne wynagrodzenie, którego wysokość nie była uzależniona od zysków spółdzielni.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, argumentując, jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony urodzony w dniu (...), w dniu 4.11.2013 r. złożył wniosek o emeryturę w wieku niższym niż 65 lat z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony 60 lat ukończył (...)

Skarżący, na dzień 1 stycznia 1999 r., legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze ponad 25 lat.

Ubezpieczony nie jest członkiem OFE.

W okresie od 4.05.1976 r. do 30.11.1977 r. ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu na podstawie umowy o pracę, na stanowisku ślusarz-spawacz w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w P..

Z kolei w okresie od 1.12.1977 r. do 30.10.1989 r. ubezpieczony wykonywał czynności spawacza, jako członek Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w P..

Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o : akta organu rentowego, akta osobowe ubezpieczonego, zeznania ubezpieczonego.

Sąd uznał zebrany w sprawie materiał za spójny i kompletny i w związku z tym mogący stanowić podstawę prawdziwych ustaleń w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

W myśl 184 ust 2 ustawy – w brzmieniu obowiązującym do 31.12.2012r. – emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługiwała pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Z dniem 1.01.2013 r. treść art. 184 ust. 2 ustawy, uległa zmianie – na mocy art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012r. poz. 637). Zgodnie z aktualnie obowiązującym art. 184 ust 2 ustawy, od 1 stycznia 2013r. rozwiązanie stosunku pracy nie jest już przesłanką konieczną do nabycia emerytury na podstawie tego przepisu.

W zakresie określenia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 w/w ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 odsyła do uregulowań Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz.43 ze zm.).

W myśl § 3 i 4 rozporządzenia, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w załączonym do rozporządzenia wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 60 lat dla mężczyzn
2. ma wymagany 25 - letni okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 i 2 w/w rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Natomiast jak stanowi § 1, ust. 1 i 2 rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". Właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

Z kolei pojęcie pracownika określone jest w art. 2 k.p. w myśl, którego: pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. Dalej Kodeks Pracy w art. 22 § 1 stanowi, iż: przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie pozostawało ustalenie, czy ubezpieczony spełnia przesłanki do nabycia emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w warunkach szczególnych, w tym czy legitymuje się wymaganym okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach i czy dopuszczalne jest zaliczenie do takiej pracy okresu wykonywania pracy na stanowisku spawacza w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w P. w od 1.12.1977 r. do 11.10.1987 r., a także okresu od 1.01.1988 r. do 4.04.1988 r., oraz od 1.05.1989 r. do 30.10.1989 r.

Analiza wymienionych wyżej przepisów w ocenie Sądu, prowadzi do wniosku, że przewidziane w art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do emerytury w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 ustawy przysługuje wyłącznie pracownikom i to tylko tym, którzy wykonywali pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wyniki zgromadzonego w sprawie materiału prowadzą do wniosku, że wbrew stanowisku ubezpieczonego pracę na rzecz Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w P. w okresach spornych, skarżący świadczył na podstawie cywilnoprawnego stosunku członkostwa ze spółdzielnią, a nie na podstawie umowy o pracę.

Prawa i obowiązki członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych są uregulowane w odmienny sposób od obowiązków pracowniczych. Aktem szczególnym regulującym także wykonywanie przez nich pracy jest ustawa z dnia 16 września 1982r. Prawo spółdzielcze (tekst jednolity: Dz. U. z 2003r., Nr 188 poz. 1848 ze zm.).

W art. 155 § 1 tej ustawy w rozdziale dotyczącym rolniczych spółdzielni produkcyjnych stwierdza, że zdolny do pracy członek spółdzielni ma prawo i obowiązek pracować w spółdzielni w rozmiarze ustalonym corocznie przez zarząd, stosownie do potrzeb wynikających z planu działalności gospodarczej spółdzielni. Zgodnie z art. 156 § 1 oprócz członków spółdzielnia może zatrudniać także ich domowników. Natomiast zatrudnienie osób nie będących członkami spółdzielni jest regulowane w art. 157 ustawy. Przepis ten stanowi, że spółdzielnia poza członkami i domownikami może zatrudniać stosownie do swoich potrzeb również inne osoby na podstawie umowy o pracę lub na podstawie innego stosunku prawnego, którego przedmiotem jest świadczenie pracy. Tak więc z przepisów tych wynika, że członkowie spółdzielni produkcyjnej i ich domownicy mogą świadczyć pracę na rzecz spółdzielni wyłącznie w oparciu o stosunek członkostwa. Umowa o pracę lub umowy cywilnoprawne mogą zaś być zawierane jedynie z osobami, które nie są członkami rolniczej spółdzielni produkcyjnej.

Wobec powyższego, w ocenie Sądu podstawą świadczenia pracy w takiej spółdzielni przez jej członka nie może być stosunek pracy. Stanowisko to jest także utrwalone w judykaturze (vide - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2009r. I UK 186/09OSNP 2011/13-14/189, lex nr 852265 oraz z dnia 21 października 2009r. I UK 115/09LEX nr 558571, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 listopada 2010r., sygn. akt III AUa 1028/10).

W wyroku z dnia 8 grudnia 2009 r. Sąd Najwyższy stwierdził, iż „przyjęcie pracownika w poczet członków rolniczej spółdzielni produkcyjnej powoduje dorozumiane rozwiązanie dotychczasowego stosunku pracy za porozumieniem stron.

Członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie może pozostawać z tą spółdzielnią w pracowniczym stosunku zatrudnienia.

Okres wykonywania pracy w charakterze członka spółdzielni nie może zostać zaliczony do okresu, od którego zależy nabycie prawa do wcześniejszej emerytury z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.)”.

Mając na względzie treść zacytowanego orzeczenia Sądu Najwyższego należy podnieść, że prawo i obowiązek pracy członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej wynika wprost ze stosunku członkostwa, co oznacza, że ustawodawca w Prawie spółdzielczym nie wyróżnia odrębnego od stosunku członkostwa stosunku pracy. W odróżnieniu od przepisów o spółdzielniach pracy, w prawie spółdzielczym w rozdziale o rolniczych spółdzielniach produkcyjnych ani razu nie mówi się o stosunku pracy. Brak między członkiem a spółdzielnią produkcyjną stosunku pracy oznacza, że nie mają zastosowania do stosunków między tymi podmiotami przepisy powszechnego prawa pracy, poza pewnymi normami ochronnymi. Stosunek członkostwa w (...) jest zatem stosunkiem cywilnoprawnym. To zróżnicowanie nie pozwala na zastosowanie do członka (...) tych przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych, które pomimo dążenia ustawodawcy do pewnej unifikacji uprawnień ubezpieczonych odnoszą się tylko do pracowników.

Mając na względzie treść powołanych przepisów i stanowisko orzecznictwa Sąd uznał, że ubezpieczony w spornym okresie wykonywał zatrudnienie w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w P. w ramach łączącego go z nią stosunku członkostwa.

Według oceny Sądu postępowanie dowodowe przeprowadzone w tej konkretnej sprawie wykazało w sposób jednoznaczny, że ubezpieczony odwołujący nie udowodnił 15 - letniego okresu pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

Sąd oddalił zgłoszony w odwołaniu od decyzji wniosek w przedmiocie dopuszczenia dowodu z przesłuchania świadków w osobach A. N. i H. D.. Okoliczność sporna w niniejszej sprawie dotyczyła bowiem kwestii prawnej, tj. dopuszczalności zakwalifikowania spornego okresu zatrudnienia ubezpieczonego jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych a nie okoliczności faktycznych, których organ rentowy nie kwestionował.

Z powyższych przyczyn, Sąd stwierdził, że ubezpieczony nie spełnia łącznie wszystkich warunków niezbędnych do przyznania emerytury z obniżonego wieku, wynikających z treści art. 184, ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zmianami), a tym samym odwołanie ubezpieczonego jest niezasadne.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

SSO Janina Kościelniak

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

G.,(...)

(...)